

Vastuukysymykset lääkehoidossa

Tuija Erämies

Lähihoitajan vastuu lääkehoidossa

Potilaan lääkityslistan
ajantasaisuuden
tarkistaminen ja
riskitietojen
selvittäminen

Lääkehoidon tarpeen ja
muutostarpeen
tunnistaminen

Lääkehoidon toteutus

Lääkehoidon
dokumentointi

Lääkehoidon
toteutukseen liittyvä
välitön lääkehoidon
ohjaus

Tiedon välittäminen
potilaan/asiakkaan
hoitoon osallistuville,
myös omaisille

Sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö	Lääkehoito, jota voi toteuttaa tutkintoon sisältyneen lääkehoidon koulutuksen perusteella	Esimerkkejä tutkintoon sisältyneen osaamisen varmistamisesta ¹	Esimerkkejä vaativista, lisäkoulutusta ja erillistä lupaa edellyttävistä lääkehoidon tehtävistä
---	---	---	---

Lähihoitaja

Lääkehoito siinä laajuudessa, kuin se on sisältynyt tutkintoon, esimerkiksi:

Lääkkeiden tilaaminen

Lääkkeiden käyttökuntoon saattaminen ja jakaminen potilaskohtaisiksi annoksiksi

Lääkkeiden antaminen luonnollista tietä eli tabletteina, kapseleina, liuoksina, silmä- ja korvatippoina, voiteina, laastareina ja peräpuikkoina

Lääkehoidon teoriaperusteet

Lääkelaskenta

Lääkkeiden käyttökuntoon saattaminen ja jakaminen

Pkv-lääkkeet

Luonnollista tietä annettavat huumausainelääkkeet

Injektiot sc. ja im²

Lääkkeettömän, perusliuosta sisältävän jatko-infuusion vaihtaminen

Ensihoidossa laskimoon annettava lääke- ja nestehoito kiireellisissä poikkeustilanteissa.

Luvan myöntäjä:

Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri tai hänen valtuuttamansa lääkehoidosta vastaava lääkäri.

PKV-lääkkeet =
Pääasiassa
Keskushermostoon
Vaikuttavat lääkkeet

N-lääkkeet =
huumausaineiksi
luokiteltavat lääkkeet

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon ei ole sisältynyt lääkehoidon opintoja

- Lähtökohtana on, ettei lääkehoitoon kouluttamaton sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöstö osallistu lääkehoidon toteuttamiseen ennen kuin on suorittanut riittävät, esimerkiksi lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaavat lääkehoidon opinnot.
- Riittävän koulutuksen ja erillisen lääkehoitoluvan saatuaan voi ko. ammattihenkilö esimerkiksi antaa valmiiksi jaettuja lääkkeitä luonnollista tietä.
- Jos tämän lisäksi on välttämätöntä, että ammattihenkilö toteuttaa vaativampaa lääkehoitoa, on siihen annettava erillinen koulutus.
- Lääkehoitolupa on potilas-, lääke- tai antoreittikohtainen.

-
- Sosionomin (AMK) koulutukseen ei välttämättä sisälly lääkehoidon opintoja, joten oikeudet lääkehoidon toteuttamiseen arvioidaan aina yksilöllisesti ja määritellään kirjallisessa lääkeluvassa.
 - Sosionomi voi lääkehoidon opinnot suoritettuaan ja kirjallisen luvan saatuaan esimerkiksi jakaa lääkkeitä asiakas- ja potilaskohtaisiin annoksiin ja antaa lääkkeitä luonnollista tietä eli tabletteina, kapseleina, liuoksina, silmä- ja korvatippoina, voiteina, laastareina ja peräpuikkoina, kun osaaminen on varmistettu.
 - Sosionomit tarvitsevat lääkehoidon opinnot suoritettuaan ja osaamisen varmistamisen jälkeen kirjallisen luvan myös vaativamman lääkehoidon toteuttamiseen (esim. injektiot, pkv-lääkkeet).
 - Luvat myöntää toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri tai hänen valtuuttamansa lääkehoidosta vastaava lääkäri
-

Sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö	Lääkehoito, jota voi toteuttaa tutkintoon sisältyneen lääkehoidon koulutuksen perusteella	Esimerkkejä tutkintoon sisältyneen osaamisen varmistamisesta ¹	Esimerkkejä vaativista, lisäkoulutusta ja erillistä lupaa edellyttävistä lääkehoidon tehtävistä
Muu sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon on sisältynyt vähintään lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaava määrä lääkehoidon opintoja	Läkkeiden tilaaminen Läkkeiden käyttökuntoon saattaminen ja jakaminen potilaskohtaisiksi annoksiksi Läkkeiden antaminen luonnollista tietä eli tabletteina, kapseleina, liuoksina, silmä- ja korvatippoina, voiteina, laastareina ja peräpuikkoina	Läkehoidon teoriaperusteet Läkelaskenta Läkkeiden käyttökuntoon saattaminen ja jakaminen	Pkv-läkkeet Injektiot im. ja sc. ² Luvan myöntäjä: Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri tai hänen valtuuttamansa lääkehoidosta vastaava lääkäri.
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon ei ole sisältynyt vähintään lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaavaa lääkehoidon koulutusta	Ei osallistu lääkehoidon toteuttamiseen, ennen kuin on suorittanut riittävät, esimerkiksi lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaavat lääkehoidon opinnot.	Ei tutkintoon sisältynyttä lääkehoidon osaamista.	Läkkeiden antaminen luonnollista tietä eli tabletteina, kapseleina, liuoksina, silmä- ja korvatippoina, voiteina, laastareina ja peräpuikkoina Luvan myöntäjä: Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri tai hänen valtuuttamansa lääkehoidosta vastaava lääkäri.

¹Työnantaja määrittelee lääkehoitosuunnitelmassa lääkehoidon vaativuuteen ja työtehtäviin perustuen tarvittavan osaamisen ja osaamisen varmistamisen menetelmät.

²Im: intramuskulaarinen, sc: subkutaaninen, id: intradermaalinen

Lääkehoidon osaamisen varmistaminen

- Lääkehoidon perusteet (teoriaperusta ja lääkelaskenta) - kirjallinen tai suullinen koe
- Lääkkeiden tilaaminen ja asiakas/potilaskohtaisiksi annoksiksi jakaminen - näyttö
- Injektiot s.c. - lisäkoulutus ja näyttö

- Toimintayksikön lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan, kuinka usein (esim. 2-5 vuoden välein) lupaan oikeuttava osaaminen varmistetaan
- Osaamisen varmistamisen jälkeen myönnetään kirjallinen lupa lääkehoidon toteuttamiseen (lääkehoidosta vastaavan lääkärin myöntämä)

LOVe - Lääkehoidon osaaminen verkossa

- KYS (Kuopion yliopistollinen sairaala) ja PKSSK (Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä) ovat tehneet lääkehoidon verkkokoulutuksen
- Koulutus on tehty Moodle verkko-oppimisympäristöön ja sisältää seuraavat osat:
 - **LOP** Lääkehoidon osaamisen perusteet
 - **IV** Suonensisäinen lääke- ja nestehoito
 - **KIPU** Kivun lääkehoito
 - **PSYK** Mielenterveyden ja päihderiippuvuuden lääkehoito
 - **LAS** Lasten lääkehoito
 - **ENSI** Ensihoidon lääkehoito
 - **GER** Iäkkäiden lääkehoito
- Kurssit koostuvat verkko-oppitunneista, verkkotehtävistä, videoista ja verkkotentistä

Lähteet

- Hujala N & Tiainen A-M. Uusin painos. Lääkehoito lähihoitajan työssä. EDITA.
- Nurminen M_L. 2003. Lääkehoidon ABC. WSOY.
- Taam-Ukkola M & Saano S. Uusin painos. Turvallisen lääkehoidon perusteet. Sanoma Pro Oy.
- Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:6. Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman laatimiseen. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162847/STM_2021_6.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Valvira. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. 2017. Lääkehoidon toteuttaminen. <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammattinharjoittaminen/laakehoidon-toteuttaminen>